

ПРОГРАМА
З КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВИХ ЗАНЯТЬ
«ЛОГОПЕДИЧНІ ЗАНЯТТЯ»
для 5-10 класів для дітей з інтелектуальними порушеннями
помірного та важкого ступенів

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

2020

ББК 74.3

П78

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

(Лист МОН від 25.08.2020 №1/9-469)

Автори-упорядники:

Литвин І.М., кандидат педагогічних наук, завідувач ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Черноусова Н.М., заступник директора з навчальної роботи Комунального закладу «Черкаська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів Черкаської обласної ради»;

Пахар С.О., вчитель-логопед Комунального закладу Комунального закладу «Черкаська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів Черкаської обласної ради»;

Загорулько Л.В., вчитель-дефектолог Комунального закладу Комунального закладу «Черкаська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів Черкаської обласної ради»;

Дубенок О.В., вчитель-дефектолог Комунального закладу Комунального закладу «Черкаська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів Черкаської обласної ради».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Як відомо, мова, виступаючи у своєму функціональному призначенні як засіб пізнання і спілкування, слугує найважливішим інструментом соціалізації учнів з особливими освітніми потребами. Особистість формується у діяльності та спілкуванні з іншими людьми і сама визначає характер протікання цих процесів. Мова має величезне значення для формування психічних процесів, всієї особистості дитини, становлення мислення і волі, тому розвиток вербальної комунікації у таких дітей є однією з актуальних проблем корекційної педагогіки.

Корекційно-розвиткові заняття з курсу «Логопедичні заняття» - важлива складова Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами (наказ Міністерства освіти і науки України від 10.06.2019 № 808, таблиця 19.1). Заняття допомагають розвитку у дітей мовної компетенції, успішної соціалізації.

Метою корекційно-розвиткової програми «Логопедичні заняття» – є стимулювання мовленнєвої і інтелектуальної діяльності, розвиток комунікативної функції мовлення здобувачів освіти з інтелектуальними порушеннями помірного та тяжкого ступенів.

Зміст програми забезпечує вирішення наступних завдань:

1. Уточнити артикуляцію звуків. виправити порушення вимови та при відсутності звука – поставити його.
2. Розвивати фонематичне сприйняття.
3. Працювати над аналізом і синтезом звукового складу мовлення:
 - виділення звуку зі складу слова;
 - поділ слів на склади, а складів на звуки;
 - злиття звуків в слова;
 - поділ речень на слова.
4. Збагачувати, розширювати і уточнювати словниковий запас здобувачів освіти.
5. Формувати граматично правильно оформлене мовлення:
 - працювати над структурою фрази, її оформленням і поширенням складного речення;
 - уточнити розуміння простих і складних прийменників, їх практичне засвоєння;
 - навчати діалогічному мовленню.
6. Продовжити роботу щодо розвитку артикуляційного апарату, дрібної і загальної моторики через спеціальні вправи, ігри, заняття.
7. Розвивати психічні процеси.
8. Навчати основам грамоти.
9. Виховувати особистісні якості здобувачів освіти: працьовитість, наполегливість, охайність, самостійність, самоконтроль.

Основні напрямки корекційно-розвиваючої логопедичної роботи: корекція порушень фонетичної сторони мовлення, лексико-граматичної будови і формування зв'язного мовлення.

Корекція порушень звуковимови у дітей з порушеннями помірного та важкого ступенів є довготривалим і більш складним процесом, ніж у звичайних здобувачів освіти. Найдовшим етапом є введення звуку в мовлення, тобто етап автоматизації. Багато уваги приділяється розвитку загальної і мовленнєвої моторики, вихованню слухового сприйняття, уваги, пам'яті, тобто нормалізації всіх тих факторів, які лежать в основі порушень звуковимови у здобувачів освіти з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня.

При корекції порушень звуковимови приділяється увага розвитку чітких уявлень про звуковий склад слова, виділенню звука зі слова, визначенню місця звука в словах. Особливістю логопедичної роботи щодо усунення порушень звуковимови є її індивідуалізація. Специфіка проявляється і в плануванні. Теми фронтальних занять повинні бути вузькими з поступовим введенням ускладнень. Кожна задача корекції, доступна звичайним здобувачам освіти, для здобувачів освіти з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступенів повинна бути максимально розділена на більш прості послідовні завдання. Цю специфіку вчитель-логопед повинен враховувати на кожному етапі роботи з корекції звуковимови.

Надзвичайно важливою є робота над правильним мовленнєвим диханням, формуванням довгого плавного видиху в ігрових вправах.

Обов'язковим етапом логопедичної роботи є диференціація звуків.

У спеціальних закладах загальної освіти проводиться тільки якщо звуки замінюються в усному мовленні. Зі здобувачами освіти з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступенів, необхідна навіть у тому випадку, коли звук спотворюється в усному мовленні. Це обумовлено недорозвитком диференціації звуків мовлення, яке призводить до великої кількості замінів букв в письмовому мовленні. У процесі корекційно-логопедичного впливу ведеться робота щодо збагачення словникового запасу, уточненню значення слів, формуванню лексичної системності.

Дана програма розрахована на учнів 5-10 класів з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступенів. За Типовою освітньою програмою передбачено 1 година на тиждень (35 годин на рік).

Корекційно-розвиткова програма складається з наступних розділів: зміст навчального матеріалу, кількість відведених годин на вивчення, вимоги до навчального матеріалу та спрямованість корекційно-розвиткової роботи.

При плануванні вчитель-логопед сам обирає напрямки роботи та послідовність їх проведення.

У структуру корекційно-розвиткових занять можуть входити:

- вправи на розвиток артикуляційної моторики;
- вправи на розвиток загальної координації рухів і дрібної моторики пальців рук;
- дихальні вправи;
- корекція звуковимови, автоматизація і диференціація звуків;
- формування фонематичних процесів;
- робота над словом, звуко-складовий аналіз слів;
- робота над реченням, текстом;
- збагачення і активізація словникового запасу.

У результаті проведення корекційно-розвиткових занять у здобувачів освіти мають бути сформовані наступні життєві компетенції:

- здатність працювати у колективі та індивідуально виконувати завдання за інструкцією;
- здатність розпізнавати, називати і відрізняти звуки, давати їм характеристику;
- здатність ділити слова на склади, речення на слова, тексти на речення;
- здатність узгоджувати слова в роді, числі і відмінку;
- здатність встановлювати зв'язок між словами в реченні, між реченнями в тексті;
- здатність правильно використовувати нові слова в реченнях різних синтаксичних конструкцій;
- здатність умовно-вільної комунікації в соціумі.

5 КЛАС

(35 год. на рік, 1 год. на тиждень)

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	К-сть годин	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи	Очікувані результати
I.	Слово. Речення.			
1.	<p>Слово. Речення. Складання речень за сюжетним малюнком.</p> <p>Лексична тема «Осінь».</p> <p>Складання речень за опорними словами.</p> <p>Лексична тема «Школа».</p> <p>Складання речень за зразком.</p> <p>Лексична тема «Наш дім».</p> <p>Складання речень за сюжетними і предметними малюнками. Лексична тема «Сім'я».</p>	2	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розширює уявлення з лексичних тем: «Осінь», «Школа», «Наш дім», «Сім'я»; - отримує навички складання речень за сюжетним малюнком, з опорою на предметні малюнки, - вдосконалює навички складання речень за поданим вчителем зразком; - закріплює поняття: один – багато, близько – далеко. 	<p>Сприяти вдосконаленню уявлень про осінь. Створювати умови для навчання складання речень за сюжетним малюнком, шляхом відповідей на питання.</p> <p>Сприяти вдосконаленню уявлень про школу, шкільне приладдя. Створювати умови для навчання складання речень з опорою на предметні картинки і запропоновані слова.</p> <p>Сприяти формуванню уявлень про частини будинку, закріпленню понять один-багато, близько-далеко, навички складання речень за зразком. Створювати умови для формування зв'язного мовлення.</p> <p>Сприяти формуванню уявлень про сім'ю, про членів родини, закріплення понять старший – молодший, навички складання речень за сюжетним малюнком та з опорою на предметні малюнки. Створювати умови для формування зв'язного мовлення.</p>

II.		Звукоскладовий аналіз слів		
2.	Склади. Складоутворююча роль голосних.	1	Учень/учениця: - вдосконалює навички звукоскладового аналізу простих слів.	Сприяти формуванню навичок аналізу: - двоскладових слів, утворених відкритими складами; - трьохскладових слів, утворених відкритими складами; - двоскладових слів, утворених закритими складами; - двоскладових слів, зі збігом приголосних.
3.	Голосні – А, У, О, И, Е, І	1	Учень/учениця: - відрізняє мовленнєві звуки від не мовленнєвих; - має уявлення про ознаки голосних і приголосних звуків - здобуває навички виділення першого і останнього звуку в слові.	Повторювати мовленнєві звуки. Повторити ознаки голосних звуків, приголосних звуків. Диференціювати голосні і приголосні звуки Вчити виділяти перший і останній звуки, знаходити місце звуку в слові, уточнювати його артикуляцію.
4.	Звуки Ш-Ж	2	Учень/учениця: - закріплює норми вимови звуків, співвідношення звуків з буквами: *Ш-Ж *С-Ш *З-Ж *Л-Р *К-Г	Закріплення норми вимови і характеристики звуків Ш-Ж. Порівняння звуків в складах, словах. Знайомство з позначенням звуків на письмі. Корекція і розвиток фонематичного слуху, сприйняття, звукового і складового аналізу.
5.	Звуки С-Ш	2	*П-Б *Т-Д *З-С	Закріплення норми вимови і характеристики звуків С-Ш. Співвідношення звуків з буквами.

			<p>*В-Ф *Ч-Т *С-Ц *Ц-ТС *Ч-Щ *Ч-Ц;</p>	<p>Порівняння артикуляції. Порівняння звуків в складах, словах Корекція і розвиток фонематичного слуху, сприйняття, звукового і складового аналізу.</p>
6.	Звуки З-Ж	2	<p>- вдосконалює фонематичний слух, сприйняття; - покращує розвиток зорової і слухової пам'яті; - здобуває навички диференціації звуків в складах і словах.</p>	<p>Закріплення норми вимови і характеристики звуків З-Ж. Співвідношення звуків з буквами. Порівняння артикуляції. Порівняння звуків в складах, словах. Розвиток фонематичного слуху, сприйняття.</p>
7.	Звук і буква Л	1		<p>Закріплення вимови і характеристика звуку Л. Визначення місця звуку в складах, словах. Співвіднесення звуку з буквою. Розвиток фонематичного слуху, сприйняття. Розвиток зорової і слухової пам'яті</p>
8.	Звук і буква Р	1		<p>Закріплення вимови і характеристика звуку Р. Визначення місця звуку в складах, словах. Співвіднесення звуку з буквою. Розвиток фонематичного слуху, сприйняття. Розвиток зорової і слухової пам'яті .</p>
9.	Звуки К-Г	2		<p>Закріплення норми вимови і характеристики звуків К-Г. Диференціація звуків в складах, словах. Корекція і розвиток слухової уваги,</p>

				слухового і зорового сприйняття. Робота над фонематичним аналізом і синтезом.
10.	Звуки П-Б	2		Закріплення норми вимови і характеристики звуків П-Б. Диференціація звуків в складах, словах. Корекція і розвиток фонематичного сприйняття. Співвіднесення звуків з символами.
11.	Звуки Т-Д	2		Закріплення норми вимови і характеристики звуків Т-Д. Диференціація звуків в складах, словах. Корекція і розвиток слухової уваги, пам'яті і сприйняття. Робота над фонематичним аналізом і синтезом.
12.	Звуки З-С	2		Закріплення норми вимови і характеристики звуків З-С. Порівняння звуків в складах, словах. Робота над звуковим аналізом. Співвідношення звуків з символами. Корекція і розвиток фонематичного сприйняття, слухової пам'яті.
13.	Звуки В-Ф	2		Закріплення характеристики звуків В-Ф і норми вимови. Робота на рівні складу, слова. Корекція і розвиток фонематичного сприйняття. Співвідношення звуків з символами.

14.	Звуки Ч-Т	2	
15.	Звуки С-Ц	2	
16.	Звуки Ц-ТС	2	
17.	Звуки Ч-Щ	2	
18.	Звуки Ч-Ц	2	

Закріплення норми вимови і характеристики звуків Ч-Т. Співвіднесення з буквами. Порівняння звуків. Корекція і розвиток звукового і складового аналізу, фонематичного і слухового сприйняття і уваги.

Порівняння характеристики звуків. Виділення даних звуків в ряду звуків, складів, слів. Порівняння звуків в усіх позиціях. Співвіднесення звуків з буквами. Розвиток немовленнєвих процесів. Поповнення словникового запасу на звуки С, Ц.

Знайомство зі звуками. Співвіднесення звуків з відповідними буквами. Порівняння даних звуків в усіх позиціях. Робота з паронімами. Розвиток не мовленнєвих процесів. Поповнення словникового запасу на задані звуки.

Знайомство зі звуками. Співвіднесення звуків з відповідними буквами. Виділення звуків Ч – Щ в складах, словах. Порівняння звуків в усіх позиціях. Розвиток не мовленнєвих процесів.

Закріплення артикуляції і характеристики звуків. Співвіднесення з буквами. Робота з паронімами. Розвиток

				звукового і складового аналізу. Розвиток фонематичного і слухового сприйняття.
19.	Деформоване словосполучення	3	<i>Учень/учениця:</i> - закріплює навички правильно вживати граматичні форми.	Закріплення уміння правильно вживати граматичну форму слів-предметів і слів-ознак, узгоджуючи за родами і числом.

На кінець року

Учень / учениця:

- впізнає, розрізняє, виділяє і називає окремі звуки, дає їм характеристику;
- розуміє графічні схеми звукового складу слова;
- проводить фонематичний аналіз і синтез;
- диференціює фонеми, що мають схожі характеристики.

6 КЛАС

(35 год. на рік, 1 год. на тиждень)

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	К-сть годин	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи	Очікувані результати
I.	Повторення			
1	Речення. Слово. Звуки і букви.	4	Учень/учениця: - закріплює різницю в поняттях «речення» і «слово», «звук» і «буква».	Закріпити різницю в поняттях «речення» і «слово»; «звук» і «буква» та утворенні голосних і приголосних звуків.
II.	Складова структура слова			
1	Аналіз односкладових, двоскладових, трискладових слів. Складоутворююча роль голосних.	6	Учень/учениця: - розуміє принцип поділу слова на склади; - виділяє склад, як частину слова.	Закріпити поняття про склад як частину слова. Закріпити вміння ділити слова на склади, переносити частини слова при письмі.
III.	Наголос			
1	Наголос. Наголошені і ненаголошені голосні.	2	Учень/учениця: - розуміє роль наголосу; - уміє виділяти наголошений склад.	Закріпити вміння виділяти наголошений склад. Показати роль наголосу. Формувати початкові уявлення про написання наголошених і ненаголошених голосних в споріднених словах.
IV.	Диференціація твердих і м'яких приголосних			
1	Диференціація твердих і м'яких приголосних перед голосними: - І-И; - А-Я;	5	Учень/учениця: - вчиться розрізняти тверді і м'які приголосні на слух і за вимовою;	Закріплювати вміння розрізняти тверді і м'які приголосні на слух і за вимовою. Практикуватися в передачі на письмі м'якості приголосних за допомогою голосних 2-го ряду.

	<ul style="list-style-type: none"> - У-Ю; - Е-Є. Позначення м'якості приголосних буквою «Ь»		- отримує уявлення про кількісну різницю між звуковим і буквенним складом слова.	Наглядно показати кількісну різницю між звуковим і буквенним складом слова.
V.	Диференціація дзвінких і глухих парних приголосних			
1	Диференціація в складах і словах: <ul style="list-style-type: none"> - Б-П; - В-Ф; - Г-К; - Д-Т; - Ж-Ш; - З-С. 	6	Учень/учениця: - розрізняє акустико-артикуляційно схожі звуки у власному мовленні і на письмі.	Вчити розрізняти звуки, що мають акустико-артикуляційну схожість на слух, в мовленні і на письмі.
VI.	Аналіз і синтез слів різної складової структури			
1	Аналіз і синтез двоскладових слів зі збігом приголосних на межі складів. Аналіз і синтез двоскладових слів зі збігом приголосних на початку слова. Аналіз і синтез двоскладових слів різної складової структури. Аналіз і синтез трьохскладових слів.	12	Учень/учениця: - набуває навичок аналізу і синтезу слів різної структури.	Закріпити вміння робити аналіз і синтез слів. Учити правильно вживати граматичну форму дієслова, утворювати множину дієслів, узгоджувати іменники з дієсловами. Вчити виділяти головні ознаки предметів. Вчити добирати прикметники, що позначають протилежні ознаки.

На кінець року

Учень / учениця:

- упізнає, розрізняє, виділяє і називає окремі звуки, дає їм характеристику;
- розуміє умовно-графічну схему звукового складу слова;
- проводить фонематичний аналіз і синтез з опорою на допоміжні засоби і без них;

- диференціює фонеми, що мають схожі характеристики;
- вміє ділити слова на склади, речення на слова, текст на речення (з допомогою вчителя);
- узгоджує слова за родом, числом і відмінком (з допомогою вчителя).

7 КЛАС

(35 год. на рік, 1 год. на тиждень)

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	К-сть годин	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи	Очікувані результати
I.	Повторення			
1	Речення. Слово. Звуки і букви.	4	Учень/учениця: - закріплює різницю в поняттях «речення» і «слово», «звук» і «буква».	Закріпити різницю в поняттях «речення» і «слово»; «звук» і «буква». Закріпити різницю в утворенні голосних і приголосних звуків. Вчити складати слова зі складів.
II.	Складова структура слова			
1	Аналіз односкладових, двоскладових, трьохскладових слів. Складоутворююча роль голосних.	4	Учень/учениця: - розуміє принцип поділу слова на склади; - виділяє склад, як частину слова.	Закріпити поняття про склад як частину слова. Закріпити вміння ділити слова на склади, переносити частини слова на письмі.
III.	Слова, що позначають предмети			
1	Слова, що позначають предмети. Власні і загальні іменники. Розрізнення живих-неживих предметів. Іменники чоловічого, жіночого, середнього роду. Іменники протилежні і близькі за значенням.	7	Учень/учениця: - розрізняє слова, що позначають предмет; - відрізняє слова, що позначають живе, від тих що позначають неживе; - визначає рід іменника; - утворює пестливі форми слів за допомогою зменшувальних суфіксів; - добирає слова з протилежним, або схожим значенням.	Закріпити поняття про слова, що позначають предмет. Вчити розрізняти предмети за питаннями «хто?», «що?». Учити утворювати множину іменників в родовому відмінку. Вчити визначати рід іменника, замінюючи слова предмети займенником (він, вона, воно). Вчити утворювати слова, що позначають маленький предмет з допомогою зменшувальних суфіксів.

				Учити добирати слова-предмети, що мають протилежне або близьке значення.
IV.	Слова, що позначають дію предмета			
1	Слова, що позначають дію предметів. Зміна слів, що позначають дію за родами. Зміна слів, що позначають дію за числом. Вживання дієслів з префіксами. Слова-дії, що мають протилежне значення. Слова-дії близькі за значенням.	7	Учень/учениця: - на практиці закріплює уміння правильно вживати граматичну форму дієслова; - утворювати множину дієслів; - вживати дієслова з префіксами; - уміння добирати антоніми і синоніми.	Закріплювати вміння правильно вживати граматичну форму дієслова. Вчити правильно узгоджувати іменники з дієсловами в роді. Вчити утворювати множину дієслів, правильно узгоджувати слова-дії з словами-предметами. Тренувати правильно вживати дієслова з різними префіксами. Вчити добирати слова-дії з протилежним значенням (антоніми) і близькі за значенням (синоніми).
V.	Слова, що позначають ознаку предмета			
1	Слова, що позначають ознаки предметів (колір, форма, величина, смак). Виділення основних ознак предметів – матеріал, якості. Слова ознаки-предмета з протилежним значенням. Добір слів ознак-предмету зі схожим значенням.	7	Учень/учениця: - має уявлення про слова-ознаки; - узгоджує слова-ознаки з словами-предметами; - виділяє головні ознаки предметів; - добирає синоніми і антоніми до прикметників.	Закріплювати уявлення про слова, що позначають ознаки предмета. Вчити правильно узгоджувати слова-ознаки з словами-предметами. Вчити утворювати прикметники від іменників з допомогою суфіксів. Вчити виділяти головні ознаки предметів, узгоджувати слова-ознаки з словами-предметами. Вчити добирати протилежні за значенням прикметники і слова-ознаки зі схожим значенням.

VI.		Прийменники		
1	Закріплювати знання про прийменники. Вживання прийменників: В, НА, ПІД, НАД, ПЕРЕД, БІЛЯ	6	Учень/учениця: - виділяє прийменники в реченні; - розуміє значення просторових прийменників; - узгоджує слова з прийменниками.	Закріпити вміння виділяти прийменники в реченні. На практиці уточнити значення просторових прийменників. Вчити узгоджувати слова з прийменниками.

На кінець року

Учень / учениця:

- знає, розрізняє, виділяє і називає окремі звуки, дає їм характеристику;
- розуміє умовно-графічні схеми звукового складу слова;
- проводить фонематичний аналіз і синтез з опорою на допоміжні засоби і без опори;
- диференціює фонемати, що мають схожі характеристики;
- вміє ділити слова на склади, речення на слова, текст на речення;
- розрізняє слова, що позначають предмети, дії, ознаки;
- правильно узгоджує слова в роді, числі і відмінку.

8 КЛАС

(35 год. на рік, 1 год. на тиждень)

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	К-сть годин	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи	Очікувані результати
I.	Речення			
1	Просте речення. Розділові знаки в кінці речення. Просте поширене речення. Узгодження слів в реченні.	7	Учень/учениця: - розрізняє поняття «речення» і «слово», - відчуває інтонаційну завершеність речення; - має навички складання схеми речення; - узгоджує слова в реченнях.	Закріпити відмінність понять «речення» і «слово». Закріпити уміння дітей чути і розуміти інтонаційну завершеність речення. Закріпити у дітей поняття про інтонаційну завершеність речення, навичку складання схеми речення, спираючись на слухове сприйняття. Показати необхідність узгодження слів у реченні.
II.	Прийменники			
1	Прийменник НА Прийменник В Прийменник ІЗ Прийменник ПО Прийменник ЗА Прийменник НАД Прийменник ПІД	5	Учень/учениця: - на практиці вірно вживає прийменники у власному мовленні; - знає правопис прийменників зі словами.	На практиці закріпити знання про прийменники. Закріпити правопис прийменників зі словами.
III.	Склад слова			
1	Склад слова. Корінь. Однокореневі слова.	7	Учень/учениця: - має уявлення про частини слова; - підбирає однокореневі слова;	Сформувати уявлення про частини слова. Вміти підбирати однокореневі слова, виділяти корінь.

	Складні слова. Префікс. Утворення слів за допомогою префіксів. Диференціація прийменників і префіксів. Суфікс. Утворення слів за допомогою суфікса. Закінчення.		- утворює нові слова за допомогою префіксів і суфіксів; - розрізняє прийменники і префікси.	Познайомити учнів з поняттям «складні слова». Вчити утворювати нові слова за допомогою префіксів. Учити розрізняти прийменники і префікси. Учити утворювати нові слова за допомогою суфіксів. Тренуватися правильно вживати форми слів.
IV.	Словосполучення			
1	Узгодження іменників з дієсловами в числі, роді, за відмінками: - родовий, - давальний, - знахідний, - орудний, - місцевий.	10	Учень/учениця: - правильно оперує категорією числа; - узгоджує іменники з дієсловами в числі; - узгоджує прикметники з дієсловами в числі; - вживає граматичні форми іменників родового, давального, знахідного, орудного і місцевого відмінків.	Тренувати учнів у практичному використанні категорії числа. Узгоджувати іменники з дієсловами в числі. Узгоджувати прикметники з дієсловами в числі. Вчити правильно співвідносити закінчення дієслів з родом іменників. Закріпити вміння правильно вживати граматичні форми іменника родового, давального, знахідного, орудного і місцевого відмінків.
V.	Речення			
1	Словосполучення і речення. Робота з деформованим реченням. Розповідне речення. Питальне речення.	6	Учень/учениця: - відрізняє словосполучення від речення, - уміє скласти граматично правильне речення,	Вдосконалювати вміння відрізняти словосполучення від закінченого речення. Вдосконалювати вміння скласти граматично правильне речення.

	<p>Окличне речення. Поширення речень. Виділення речень із тексту. Зв'язок слів в реченні.</p>		<p>- уміє поширювати речення, - виділяє речення з суцільного тексту.</p>	<p>Формувати уявлення про інтонацію і розділові знаки. Тренувати учнів поширювати речення. Тренувати учнів у виділенні простих і складних речень з суцільного тексту. Закріпити знання про речення.</p>
--	--	--	---	--

На кінець року

Учень / учениця:

- проводить фонематичний аналіз і синтез з опорою на допоміжні засоби або без них;
- диференціює фонemi, що мають схожі характеристики;
- уміє ділити слова на склади, речення на слова, текст на речення;
- правильно узгоджує слова в роді, числі, відмінку;
- уміє поширювати речення;
- користується різними способами словотворення.

9 КЛАС

(35 год. на рік, 1 год. на тиждень)

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	К-сть годин	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи	Очікувані результати
I.	Голосні першого і другого ряду			
1	Голосні першого і другого ряду. Диференціація голосних: - І-И; - А-Я; - У-Ю; - Е-Є.	6	Учень/учениця: - закріплює диференціацію голосних першого і другого ряду; - уміє розрізняти тверді і м'які приголосні на слух і передавати їх м'якість на письмі.	Закріпити уміння чути і виділяти голосні і приголосні звуки, розрізняти на слух і на письмі. Пригадати голосні першого і другого ряду, як вони утворюються. Відпрацювати диференціацію голосних першого і другого ряду. Закріпити уміння розрізняти тверді і м'які приголосні на слух і передавати їх м'якість на письмі.
II.	Склад слова			
1	Корінь слова. Утворення нових слів за допомогою префікса, суфікса.	4	Учень/учениця: - добирає спільнокореневі слова; - утворює нові слова за допомогою префікса і суфікса.	Закріпити уміння утворювати нові слова за допомогою префікса і суфікса. Тренувати уміння добирати спільнокореневі слова.
III.	Речення. Зв'язне мовлення			
1	Словосполучення і речення. Поширення речень. Робота з деформованим реченням (завдання на завершення речення).	8	Учень/учениця: - відрізняє речення від словосполучень; - співвідносить речення з графічними схемами; - поширює речення;	Вдосконалювати уміння відрізняти сполучення слів від речення. Співвіднесення речень з графічними схемами. Тренувати учнів в поширенні речень, постановці питань до окремих слів у реченні. Спостерігати за зміною змісту

	<p>Робота з деформованим реченням (завдання на додавання слів).</p> <p>Робота з деформованим реченням (завдання на складання речення за опорними словами).</p> <p>Складне речення.</p> <p>Виділення речень з суцільного тексту.</p>		- виділяє прості речення з суцільного тексту.	<p>речення в залежності від перестановки слів в реченні.</p> <p>Тренувати учнів поширювати речення, вдосконалювати уміння складати граматично правильне речення.</p> <p>Тренувати учнів у виділенні простих речень з суцільного тексту.</p>
IV.	Прикметник			
1	<p>Значення прикметників в мовленні.</p> <p>Прикметники, що описують неживий предмет.</p> <p>Прикметники, що описують живий предмет.</p> <p>Близькі і протилежні за значенням прикметники.</p> <p>Прикметники, що передають зовнішність людини.</p> <p>Прикметники, що передають характер і почуття людини.</p>	6	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вдосконалює знання про прикметник; - добирає близькі і протилежні за значенням прикметники; - описує портрет людини; - описує людину. 	<p>Відмітити значення прикметників в мовленні.</p> <p>Збагачувати словниковий запас.</p> <p>Вдосконалювати граматичне оформлення мовлення.</p> <p>Закріпити знання про прикметник на практичному рівні.</p> <p>Вчити добирати близькі і протилежні за значенням прикметники.</p> <p>Вчити описувати портрет людини.</p> <p>Вчити описувати людину.</p>
V.	Розвиток навичок словозміни			
1	<p>Зміна прикметників в однині, чоловічого і середнього роду за відмінками: Р.в., Д.в., З.в., О.в., М.в.</p>	11	<p>Учень/учениця:</p> <p>- узгоджує прикметники чоловічого і середнього роду в однині за відмінками з іменниками.</p>	<p>Закріплення знань на практичному рівні про узгодження прикметників чоловічого і середнього роду в однині за відмінками з іменниками.</p>

<p>Зміна прикметників в однині жіночого роду за відмінками: Р.в., Д.в., З.в., О.в., М.в.</p>	<p>- узгоджує прикметники жіночого роду в однині за відмінками з іменниками. - утворює прикметники за допомогою суфіксів.</p>	<p>Закріплення знань на практичному рівні про узгодження прикметників жіночого роду в однині за відмінками з іменниками. Закріплення навичок утворення прикметників за допомогою суфіксів. Активізувати словниковий запас, вдосконалювати граматичне оформлення мовлення.</p>
--	---	---

На кінець року

Учень / учениця:

- користується різними способами словотворення;
- правильно використовує нові слова в реченнях різних синтаксичних конструкцій;
- орієнтується в складі слова;
- визначає тему розповіді;
- визначає послідовність і зв'язність речень в тексті;
- встановлює зв'язок між словами в реченні, між реченнями в тексті.

10 КЛАС

(35 год. на рік, 1 год. на тиждень)

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	К-сть годин	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи	Очікувані результати
I.	Словотворення			
1	<p>Однокореневі слова. Корінь слова. Префікс. Утворення слів за допомогою префікса. Диференціація прийменників і префіксів. Суфікс. Закінчення. Морфологічна будова слова.</p>	10	<p>Учень/учениця: - розуміє поняття однокореневі слова; - добирає однокореневі слова; - утворює нові слова за допомогою префікса; - відрізняє префікс від прийменників; - утворює нові слова за допомогою суфіксів; - узгоджує слова за допомогою закінчень; - розбирає слова за складом.</p>	<p>Закріпити поняття «однокореневі слова». Вчити добирати однокореневі слова. Поповнювати і активізувати словниковий запас. Розвивати навички словотворення. Закріпити поняття «корінь слова». Закріпити поняття «префікс». Вчити утворювати нові слова за допомогою префікса. Закріпити поняття «префікс» і «прийменник» Вчити відрізняти префікс від прийменника в усному мовленні і на письмі. Закріпити поняття «суфікс». Вчити утворювати нові слова за допомогою суфікса. Закріпити поняття «закінчення». Вчити узгоджувати слова в словосполученнях і реченнях за допомогою зміни закінчення. Формувати навички розбору слів за складом.</p>

				Закріпити знання про корінь, префікс, суфікс, закінчення.
II.	Узгодження слів			
1	<p>Дієслово. Дієслова руху. Дієслова звучання. Дієслова кольору. Дієслова, що виражають почуття людини, її характер і вчинки. Дієслова близькі і протилежні за значенням. Вживання дієслів в прямому і переносному значенні. Правопис частки не з дієсловом. Неозначена форма дієслова. Прикметник. Узгодження прикметників з іменниками в роді. Узгодження прикметників з іменниками в числі. Узгодження прикметників з іменниками за відмінками. Займенники. Узгодження займенників з іменниками в числі. Узгодження займенників з іменниками в роді.</p>	13	<p>Учень/учениця: - узгоджує дієслова з іменниками; - знає дієслова руху, звучання, кольору, дієслова, що виражають почуття. - добирає дієслова близькі і протилежні за значенням; - знає як писати частку не з дієсловами; - узгоджує прикметники з іменниками; - добирає синоніми, антоніми; - узгоджує займенники з іменниками.</p>	<p>Закріпити знання про дієслово. Формування навичок узгодження дієслів з іменниками. Збагачення дієслівного словника. Дієслова руху, дієслова звучання. Дієслова кольору. Дієслова, що виражають почуття людини, її характер і вчинки. Дієслова близькі і протилежні за значенням. Відпрацьовувати на практиці написання частки не з дієсловами. Відпрацьовати на практиці написання дієслів неозначеної форми. Корекція і розвиток навичок словозміни і узгодження прикметників з іменниками в роді. Розвиток словника ознак. Робота з антонімами. Робота з синонімами. Знайомство з займенниками. Формування навичок узгодження займенників, що вказують на однину і множину з іменниками. Формування навичок узгодження особистих займенників з іменниками,</p>

	Узгодження іменників, прикметників, дієслів, займенників.			прикметниками, дієсловами в роді, числі, відмінку. Розвиток не мовленнєвих процесів.
III.	Речення. Зв'язне мовлення			
1	Словосполучення і речення. Поширення речень. Робота з деформованим реченням. Складне речення. Виділення речень з суцільного тексту.	6	Учень/учениця: - відрізняє словосполучення від закінченого речення; - співвідносить речення з графічними схемами; - поширює речення; - ставить питання до окремих слів в реченні; - складає складне речення з двох простих; - виділяє прості і складні речення з суцільного тексту.	Вдосконалювати уміння відрізнити словосполучення від закінченого речення. Співвіднесення речень з графічними схемами. Тренувати учнів в поширенні речень. Вдосконалювати уміння складати граматично правильне речення. Подолання усного аграматизму. Тренувати учнів ставити питання до окремих слів в реченні. Вчити складати складне речення з двох простих. Тренувати учнів у виділенні простих і складних речень із суцільного тексту.
IV.	Текст			
1	Відновлення деформованого тексту. Переказ тексту за опорними словами і питаннями. Складання тексту за серією сюжетних картин. Складання розповіді за одним сюжетним малюнком.	6	Учень/учениця: - встановлює смислові зв'язки між реченнями в складі тексту; - визначає послідовність логічних частин в розповідному тексті; - зв'язно переказує текст за питаннями і опорними словами; - уміє складати текст за картинками, послідовно викладати події.	Закріплювати уміння встановлювати смислові зв'язки між реченнями в складі тексту. Закріпити уміння визначати послідовність логічних частин в розповідному тексті. Закріпити уміння зв'язно переказувати текст за питаннями і опорними словами.

				Закріпити уміння складати текст за картинками, послідовно викладати події.
--	--	--	--	--

На кінець року

Учень / учениця:

- користується різними способами словотворення;
- правильно використовує нові слова в реченнях різних синтаксичних конструкцій;
- орієнтується в складі слова;
- визначає основну думку, тему розповіді;
- визначає послідовність речень в тексті;
- має здатність умовно вільної комунікації у соціумі.